

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXVII. — Wydana i rozesłana dnia 2 czerwca 1885.

82.

Rozporządzenie Ministra handlu z dnia 27 maja 1885, wydane w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych,

którem na zasadzie §fu 74 a) ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22) wydane zostają postanowienia szczególne w przedmiocie przestanków w pracy przemysłowej.

Na zasadzie §fu 74 a) ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22), zmieniającej i uzupełniającej ustawę przemysłową, wydają się dla wymienionych poniżej rodzajów przemysłu następujące postanowienia w przedmiocie przestanków, które pomiędzy godzinami pracy mają być pomocnikom do wypoczynku wyznaczane.

§. 1.

1. Huty żelazne: Dla robotników przy wielkich piecach, przy piecach koksowych, węglowych, prażelnych, przy puddlingach, waleowniach, fabrykach stali, odlewniach żelaza i metalu, można zaniechać ustanawiania przestanków w pracy, przypadających stale w pewnych godzinach.

Owszem można przenieść przestanki na chwile wolne, które następuje sam rodzaj czynności przemysłowych.

Do pieców fryszerskich prażelnych, koksowych, których utrzymywanie w ruchu opiera się na nadaniu kopalni, rozporządzenie niniejsze nie ma być stosowane; do tychże odnoszą się raczej postanowienia ustawy z dnia 21 czerwca 1884 (Dz. u. p. Nr. 115).

2. Zakłady emaliowania żelaza (fabryki naczyń polewanych): Dla robotników zatrudnionych przy wypalaniu naczyń polewanych, przy topieniu polewy i przy topieniu cyny można zaniechać ustanawiania przestanków przypadających stale w pewnych godzinach.

Przestanki można przenieść na wolne chwile, które następuje sam tok czynności przemysłowych, nie czyniąc jednak uszczerbku długości przestanków w ustawie przepisanej.

3. Fabrykacja miedzi, mosiądzu, tombaku, pakfongu i srebra chińskiego, odlewnie mosiężnicze i cynowe, ludwisarnie: Dla robotników

pracujących przy otwartych ogniskach i piecach można zaniechać ustanawiania przestanków, przypadających w pewnych stałych godzinach.

Przestrzegać jednak należy, aby ogólna długość przestanków odpowiadała ustawowej.

Kowale, stelmasi: Przestanki, mianowicie jednogodzinny południowy, można w razie potrzeby, mianowicie w razie pilnych naprawek, przenieść lub rozłożyć odpowiednio.

5. Wapielnie, fabrykacya cementu, piece do wypalania gipsu, cegielnie, zakłady stroncyany, fabryki towarów glinianych i porcelanowych: Dla robotników, pracujących przy piecach do wypalania, w ciągłym biegu będących, przestanki ustanowione być mogą w sposób odpowiedni stosunkom fabrykacyi.

6. Huty szklane: Dla robotników, zatrudnionych przy piecach w ciągłym ruchu będących (szmelcarzy), można zaniechać ustanawiania przestanków przypadających w pewnych oznaczonych godzinach. Dla szklarników (dętkarzy, wyciągaczy szkła) i ich pomocników, można przenieść przestanki ustawą przepisane na zwykłe przestanki (pod nazwą „posilków“, trwających po 4—5 godzinach pracy we dnie 1 godzinę, w nocy $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ godziny.

7. Przemysł tkacki, a mianowicie:

- a) farbierstwo, blecharstwo, druczkarstwo, apretura, klejenie, walcowanie, pranie: Przestanki w pracy można przenieść lub rozłożyć na te chwile, w których bieg pracy dozwala przestanku;
- b) przędzalnie i tkactwo mechaniczne: W tych gałęziach przemysłu można zaniechać wstrzymania biegu (machin) na przestanki przedobiednie i popołudniowe dla robotników pracujących przy machinach.

8. Fabrykacya papieru i półmiazgi papierowej: Dla palaczy i robotników pracujących przy machinach (holendrach, machinach do papieru i tektury, do wydzielania włókien, przy przyrządach do gotowania) można zaniechać ustanawiania przestanków regularnych stale ograniczonych. Natomiast innym robotnikom (do sortowania i satynowania papieru, do sortowania szmat, do pakowania, do wygladzania itd.) wyznaczyć należy przestanki ustawowe.

9. Młynarstwo mączne: Z robotników, pracujących przy machinach, jako obsługujących maszyny, palaczy i zatrudnianych przy przyrządach młyńskich, stosowna część (połowa lub trzecia część) winna mieć naprzemian przestanków południowy najmniej $\frac{1}{2}$ godzinny. Zresztą można zaniechać ustanowienia dla tych robotników dalszych stałych przestanków. Wszyscy inni robotnicy, jako magazynowi, stolarze młyńscy, ślusarze, bednarze, beczkarze itd. winni mieć przestanki ustawowe.

W młynach, zatrudniających mało robotników (2—3 osób), można zaniechać ustanawiania przestanków, przypadających w pewnych stałych godzinach. Owszem przestanki mogą być przeniesione na wolne chwile, które następuje sam bieg czynności.

10. Fabryki cukru (fabryki cukru surowego, rafinerie cukru): Z robotników, pracujących przy przyrządach, w których odbywa się fabrykacya od oczyszczenia soku aż do oddzielenia syropu od kryształów a więc przy przyrządach z próżnią powietrzną i do odparowania, jakoteż przy naczyniach dyfuzyjnych, stosowna część (połowa lub trzecia część) winna naprzemian mieć najmniej $\frac{1}{2}$ godzinny wypoczynek w południe, o ile ze względu na fabrykacya nie można dać jednocześnie wszystkim robotnikom najmniej $\frac{1}{2}$ godzinnego wypoczynku w po-

łudnie. Dla robotników tych można nie ustanawiać żadnych innych przestanków, przypadających w pewnych stałych godzinach.

Inni robotnicy, mianowicie pracujący w lokalach do kości palonych, do napelniania do wyrobu kręgów, w lokalu do wyrobów pofabrykacyjnych itd. mieć powinni przestanki ustawowe.

11. Wyrób syropu i cukru gronowego: W czynnościach nie cierpiących przerwy, można przestanki ustawowe przenieść na chwile wolne, które sam rodzaj fabrykacji następuje.

12. Piekarze, cukiernicy: Przestanki, mianowicie godzinny południowy, można odpowiednio przenieść lub rozłożyć, o ile tego czynności przemysłowe wymagają.

13. Piwowarstwo, fabrykacja słodu, gorzelnictwo, fabrykacja octu (z wyjątkiem wyrobu octu winnego), wyrób likworów (z wyjątkiem wyrobu likworów na sucho), wyrób drożdży stałych, fabrykacja lodu sztucznego: Z robotników, zatrudnianych przy fabrykacji ciągłej, stosowna ilość (połowa lub trzecia część) winna naprzemian mieć najmniej półgodzinny przestanek w południe.

Ustanawiania wszystkich innych stałych przestanków dla tych robotników można zaniechać.

Innym zaś robotnikom należy wyznaczyć ustawowe przestanki.

14. Przemysł chemiczny: O ile prace chemiczne nie mogą być przerywane w pewnych godzinach, wolno przenosić przestanki na wolne chwile, które sam bieg fabrykacji następuje.

Mianowicie tyczy się to fabrykacji kwasu siarczanego, saletrzanego, solnego i winnego, sody i saletry, fabrykacji potażu i skrobi, tudzież fabrykacji olejów eterowych; toż samo tyczy się zwęglania drzewa (w retortach) i połączonej z tem destylacji przetworów chemicznych; również przemysłu tłuszczowego (fabrykacji świec, mydła, gliceryny, margaryny i cerazinu, rafinerii nafty i wosku ziemnego), to jest robotników zatrudnianych przy kotłach parowych, kotłach do rozmydlania, destylacji i ekstrakcji, podczas gdy wszyscy inni robotnicy w tym przemyśle pracujący, powinni mieć przestanki ustawowe.

W fabrykacji oleju po wyznaczeniu godzinnego przestanku w południe a względnie o północy, można zaniechać ustanowienia innych stałych przestanków.

W fabrykacji barw zynkowych można zaniechać ustanowienia dla palaczy, pracujących przy piecach do topienia, przestanków przypadających w chwilach stale oznaczonych.

W fabrykacji gazu do oświetlania można zaniechać ustanowienia przestanków regularnych stale ograniczonych dla wszystkich robotników, zatrudnionych przy fabrykacji ciągłej, wyjąwszy przestanek południowy, który naprzemian powinna mieć odpowiednia ilość robotników.

15. Drukarstwo gazetowe: Można zaniechać ustanowienia stałych przestanków, przypadających w pewnych oznaczonych godzinach, pod warunkiem, że przez to nie dozna uszczerbku ogólna ustawowa długość przestanków.

16. Przemysł kupiecki: O ile czynności nie zawieszają się w porze południowej, pomocnicy winni mieć przestanek południowy na przemian. Zresztą można zaniechać wyznaczania jeszcze innych stałych przestanków (przedpołudniem i popołudniem).

17. Przedsiębiorstwa przewozowe (przemysł woźniczy): O ile robotnicy (woźnice, konduktorowie, furmani itd.) i tak już mają przestanki, które razem wzięte

wyrównywiają ustawowemu wymiarowi przestanków, można zaniechać ustanowienia pewnych stałych godzin na takie przestanki a mianowicie można w razie potrzeby godzinny przestanek przenieść lub rozłożyć.

18. Przemysł gospodny i szynkarski: Przestanek południowy może być przeniesiony stósownie do biegu przedsiębiorstwa.

Zresztą, jeżeli i tak już w ciągu dnia zdarzają się dostateczne przestanki, można zaniechać wyznaczania pewnych stałych godzin na takie przestanki.

19. Fryzyerzy, golarze: Pomocnicy winni mieć przestanek południowy na przemian. Zresztą można zaniechać ustanowienia przestanków w pewnych stałych godzinach.

20. Robotnicy machinowi i kotłowi w przedsiębiorstwach używających pary: Robotnicy winni mieć przestanki na przemian. Jeśli niema ich tylu, aby mogli się mieniać, tam, gdzie dla przestanku południowego przerywa się bieg na godzinę, przestanek ten południowy może być dla przerzeczonych robotników skrócony do półgodziny; nadto odpaść mogą dla tych robotników stale przestanki przedobiednie i poobiednie. Gdzie biegu się nie przerywa, jeżeli niema tylu robotników, aby mogli się mieniać, można w ogóle zaniechać wyznaczania stałych godzin na przestanki i przenieść je na chwile wolne, które sam rodzaj pracy nastręcza.

Co wyżej powiedziano o przestankach, stósowane być ma odpowiednio, gdy praca odbywa się w nocy.

O ile rozporządzenie niniejsze pozwala zaniechać ustanowienia przestanków stale ograniczonych lub przestanki przenosić albo rozkładać stósownie do biegu pracy, kładzie się za warunek, aby robotnikom, wyjętym z pod ogólnego pravidła ustawowego, dano dość czasu wolnego do spożycia posiłku i odpowiedniego wypoczynienia w ciągu całego okresu pracy a względnie także w ciągu ich nieustającego zatrudnienia.

§. 2.

Wykroczenia przeciwko postanowieniom rozporządzenia niniejszego karane będą podług postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 3.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy jednocześnie z ustawą z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22).

Taaffe r. w.

Pino r. w.

83.

Rozporządzenie Ministra handlu z dnia 27 maja 1885, wydane w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, tudzież z Ministrem wyznań i oświecenia,

którem na zasadzie §fu 75go ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22), niektórym rodzajom przemysłu dozwala się pracy przemysłowej w niedzielę.

Na zasadzie §fu 75go ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22), zmieniającej i uzupełniającej ustawę przemysłową, wydają się następujące postanowienia.

§. 1.

Wypoczynek niedzielny rozpoczynać się ma w niedzielę najpóźniej o godzinie 6 zrana a to dla wszystkich robotników jednocześnie i trwać przez całe 24 godziny od chwili, w której się rozpocznie.

§. 2.

Następującym rodzajom przemysłu dozwala się pracy przemysłowej także w niedzielę.

A. Ponieważ czynności przemysłowych nie można przerwać.

1. Ogrodnicy kupeżacy: Praca w niedzielę jest dozwolona, o ile to stan powietrza i potrzeby przemysłu nakazują, z ograniczeniem do osób niezbędnie potrzebnych do skutecznienia robót, których wymagają owe okoliczności (podlewanie, odświeżanie powietrza) i do kilku godzin dziennych.

2. Huty żelazne: Praca w niedzielę jest dozwolona robotnikom, wykonującym czynności ciągle, które ze względu na ich rodzaj nie mogą być przerwane a więc przy piecach kokсовых, fryszerskich i prażelnych, tudzież w fabrykach stali i odlewniach bezpośrednio z wielkimi piecami połączonych. Nadto, jeżeli w pudlingach, walcowniach, odlewniach żelaza i metalu i warsztatach mechanicznych zachodziła w ciągu tygodnia 24godzinna lub dłuższa przerwa ruchu, wolno stracony przez to dzień pracy wynagrodzić pracą niedzielną.

Nakoniec gdy w rzeczonych fabrykach praca była w niedzielę zawieszona, wolno korzystać z noey, po takiej niedzieli następującej, do napalenia w piecach.

Do pieców fryszerskich, prażelnych i kokсовых, których utrzymywanie w ruchu opiera się na nadaniu kopalni, rozporządzenie niniejsze nie ma być stosowane; do tychże odnoszą się raczej postanowienia ustawy z dnia 21 czerwca 1884 (Dz. u. p. Nr. 115).

3. Fabryki minii i glejty: Robotnikom używanym do prac ciągłych, dozwolona jest praca w niedzielę, przeciwnie prace pomocnicze, jakoto mielenie, sianie, pakowanie itd. mają być w niedzielę zawieszone.

4. Zakłady emaliowania żelaza (fabryki naczyń polewanych): Praca w niedzielę jest dozwolona tylko około czynności ciągłych przy piecach do topienia i wypalania, jakoteż około topienia cyny.

5. Fabrykacya miedzi, mosiądzu, tombaku i pakfongu: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do robót ciągłych, które ze względu na ich rodzaj nie mogą być przerwane.

6. Piece do cynku i bieli cynkowej: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do robót ciągłych, które ze względu na ich rodzaj nie mogą być przerwane.

7. Fabryki machin: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do skutecznienia naprawek, nie cierpiących zwłoki.

8. Wapielnie, fabrykacya cementu, piece do wypalania gipsu, cegielnie: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do robotników, którzy są potrzebni przy wypalaniu do utrzymywania ciągłego ognia a w cegielniach nadto do tych, którzy mają pilnować materiału znajdującego się w suszarniach (z wyjątkiem ceglarzy).

9. Przemysł zduński: Praca w niedzielę jest dozwolona tylko palaczom pracującym przy piecach ciągle opalanych.

10. Huty szklane: Praca w niedzielę jest dozwolona palaczom i szmelcaczom, tudzież, o ile jeszcze nie we wszystkich hutach szklanych topienie przenic-

sione jest na niedzielę, także szklarnikom (dętkarzom, wyciągaczom szkła) i ich pomocnikom, podczas gdy wszelka inna praca, jakoto roboty przygotowawcze (tłuczenie, miazdzenie, mielenie), rafinowanie (szlifowanie, malowanie, rznienie itd.), sortowanie, pakowanie itd. ma być w niedzielę zawieszona.

11. Garbarstwo: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do najwiecej dwóch godzin porannych na wzruszenie i przewracanie skór.

12. Barwienie jedwabiów: Praca w niedzielę jest dozwolona robotnikom zatrudnionym przy barwieniu na czarno i z ograniczeniem do czasu niezbędnie potrzebnego, o ile czynność ta nie mogła być skończona w czasie właściwym, to jest przed nadejściem niedzieli.

13. Blécharstwo: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do kilku godzin i do takiej ilości robotników, która jest potrzebna do uskutecznienia najpilniejszych czynności, jakich w blécharstwie wymaga rodzaj procesu chemicznego.

14. Druczkarstwo: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do czynności, których dla utrzymania regularnego obrotu tygodniowego odłożyć nie można (jak np. w kuchniach barwierskich, izbach do utleniania itd.) i z ograniczeniem do czasu w tym celu niezbędnie potrzebnego.

15. Fabrykacya papieru i półmiazgi: Praca w niedzielę jest dozwolona robotnikom przeznaczonym do nadzorowania i obsługi machin w ciągłym ruchu będących (holendrów, machin do papieru i tektur, do wydzielania włókien, przyrządów do gotowania).

16. Przemysł młynarski: Praca w niedzielę jest dozwolona robotnikom zatrudnionym nadzorowaniem machin i przyrządów młynarskich.

17. Fabryki cukru (fabryki cukru surowego, rafinerye cukru): Praca w niedzielę jest dozwolona w okresach fabrykacyi, w których przerwa jest niemożliwa.

18. Fabryki syropu i cukru gronowego: Praca w niedzielę jest dozwolona.

19. Wyrób konserw: Praca w niedzielę jest dozwolona z ograniczeniem do przypadków, w których przerwa w pracy wystawilaby na zepsucie się materyał, który ma być wyrobiony.

20. Fabryki surogatów kawy: Praca w niedzielę jest dozwolona w jesieni z ograniczeniem do suszenia.

21. Piwowarstwo i fabrykacya siodu: Praca w niedzielę jest dozwolona.

22. Gorzelnie i rafinerye wysokoku, wyrób drożdży stałych: Praca w niedzielę jest dozwolona.

23. Fabrykacya octu: Praca w niedzielę jest dozwolona robotnikom potrzebnym do polewania, jakoteż do nadzorowania procesu fermentacyjnego.

24. Fabrykacya lodu sztucznego: Praca w niedzielę jest dozwolona, gdy fabrykacya odbywa się ciągle.

25. Fabrykacya wytworów chemicznych: Praca w niedzielę jest dozwolona, o ile fabrykacya nie może być przerwana, mianowicie robotnikom pracującym przy piecach żarowych, płomiennych i szmelcowych, hutach ołowiu, retortach itd.

Mianowicie dozwolona jest praca w niedzielę przy fabrykacyi kwasu siarczanego, salekowego, solnego i winnego, sody i saletry, przy fabrykacyi ultramaryny, przy fabrykacyi barw cynkowych, przy zwęglaniu w retortach i przy destylacyi wytworów chemicznych w związku z takim zwęglaniem, przy wyrobie skrobi i wytworów skrobiowych, przy wyrobie potażu, przy fabrykacyi kleju, oleju, spodium, przy wyrobie wytworów smołowych i żywicznych. W każdym

razie powinni mieć wypoczynek w niedzielę ci robotnicy, których zajęcie może być w tym dniu przerwane, jakoto: rzemieślnicy, pakownicy, wyrobnicy itd.

26. Przemysł tłuszczeniowy (fabrykacja margaryny, stearyny, gliceryny i cerazinu: Praca w niedzielę jest dozwolona około czynności przemysłowych, które nie mogą być przerwane, mianowicie około topienia surowego loju, około destylacji i ekstrakcji a to tylko przedpołudniem, o ile niezbędna potrzeba nie wymaga zatrudnienia robotników także popołudniu.

27. Destylacja i rafinacja nafty i wosku ziemnego: Praca w niedzielę jest dozwolona pod następującymi warunkami:

- a) jeżeli rafinerie uskuteczniają destylację za pomocą bezpośredniego ogniska i używają takich kotłów lub alembików destylacyjnych, które mieszczą w sobie przeszło 3.500 kilogramów surowego materiału;
- b) jeżeli uskuteczniają destylację surowego materiału za pomocą przegrzanej pary i używają takich kotłów lub alembików destylacyjnych, które mieszczą w sobie przeszło 5.000 kilogramów surowego materiału;
- c) jeżeli używają przyrządów, zastosowanych do uskuteczniania destylacji nieustannie.
- d) Destylatorom i rafineriom używającym małych alembików, wolno alembiki, które w sobotę były używane, gdy przez noc ochłodną, wypróżnić i wyczyścić.

28. Wyrób gazu oświetlającego: Praca w niedzielę jest dozwolona.

B. Ze względu na potrzeby konsumentów.

1. Piekarze: Praca w niedzielę, a mianowicie wyrób pieczywa w godzinach przedpołudniowych niedzielnych a względnie w godzinach porannych, poniedziałek poprzedzających, jakoteż sprzedaż przez całą niedzielę, jest dozwolona.

2. Cukiernicy i pasztetnicy: Praca około wyrobu w niedzielę przedpołudniem jest dozwolona, około sprzedaży przez cały dzień.

3. Rzeźnicy i kupecy dziczyzną: Praca w niedzielę, a mianowicie tylko około szrotowania i sprzedaży, dozwolona jest aż do godziny 10 przedpołudniem.

4. Wędliniarze i kielbaśnicy: Praca w niedzielę około wyrobu jest dozwolona tylko przedpołudniem, najdłużej do godziny 10, sprzedaż przez cały dzień.

5. Przemysł gospodny i szynkarski: Przemysł ten uwolniony jest od zachowywania wypoczynku niedzielnego.

6. Wyrób i sprzedaż wody sodowej: Praca w niedzielę jest dozwolona około wyrobu w czasie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 października a to tylko przedpołudniem, około odstawiania towaru i sprzedaży przez cały rok.

7. Fotografia: Praca w niedzielę jest dozwolona.

8. Fryzjerzy, golarze: Praca w niedzielę jest dozwolona.

9. Łaźnie: Praca w niedzielę jest dozwolona.

10. Handel żywnością, przekupnie sklepowi, kramni, owocnicy, mleczarze, krupiarze, mączarze, kupecy korzeniami, towarami kolonialnymi i łakociami, wodami mineralnymi, tudzież kwiatami: Praca w niedzielę około sprzedaży jest dozwolona.

11. Wszelkie inne rodzaje przemysłu kupieckiego, mianowicie tak przemysł kupiecki w ścisłszym znaczeniu (rozp. min. z dnia 16 września 1883, L. 26701), jak i dozwolona przemysłowcom produkującym sprzedaż własnych wyrobów: Praca w niedzielę około sprzedaży towarów jest dozwolona w dotychczasowym wymiarze a najdłużej do 12 godziny w południe.

12. Przemysł tandeciarski i zastawniczy: Praca w niedzielę jest dozwolona, najdłużej do godziny 12 w południe.

C. Ze względu na potrzeby publicznego obrotu, praca w niedzielę jest dozwolona:

1. Przedsiębiorstwom utrzymującym omnibusy i wszelkie wozy wspólne;
2. Przedsiębiorstwom powozowym (fiakrom, doróżkom itd.);
3. Przedsiębiorstwom żeglugi na wodach śródkrajowych;
4. Przedsiębiorstwom pogrzebowym;
5. Przedsiębiorstwom usługi publicznej (instytucyom posługaczów, tragarzów publicznych, przewodników, posłańców);
6. Około ładowania, to jest zakład przemysłowy może użyć swoich robotników do wyładowania wozów, które z kolei żelaznej przeszły na kolej łączącą z nią ów zakład (podjazdową), do ładowania zaś tylko o tyle, o ileby zakład przez zachowanie wypoczynku niedzielnego wystawiony był na straty materyalne u przedsiębiorstwa kolejowego, z którym zostaje w związku (opłaty za przydłuższe zatrzymanie wozów itp.);
7. Około odwozu towarów w celu oddania posyłki pospiesznej na kolej żelazną i statki parowe a względnie w celu odebrania i doręczenia posyłki pospiesznej odbiorcom.

We wszystkich powyższych przedsiębiorstwach, w których przerwa czynności jest niemożliwa, albo w których czynności muszą odbywać się nieustannie ze względu na potrzeby konsumentów lub publicznego obrotu i w których z tego powodu praca przemysłowa w niedzielę jest dozwolona, ograniczać należy tę pracę w niedzielę zawsze do robót, będących w bezpośrednim związku z właściwemi, nieustającemi czynnościami przedsiębiorstwa, wszelkie zaś inne roboty przygotowane i jakiegokolwiek inne poboczne i pomocnicze mają być zawieszone.

We wszystkich innych rodzajach przemysłu wstrzymana być ma wszelka praca przemysłowa z wyjątkiem robót, mających na celu czyszczenie i utrzymanie w dobrym stanie lokali przemysłu i przyrządów (§. 75, ustęp 2 ustawy z dnia 8 marca 1885 [Dz. u. p. Nr. 22]).

O ile według postanowień powyższych, praca w niedzielę jest dozwolona, przedsiębiorcy przemysłowi obowiązani są zaprowadzić stosowną zmianę robotników, iżby każdy robotnik tylko co drugą lub co trzecią niedzielę, albo w każdą niedzielę tylko przez pół dnia był zatrudniony.

§. 3.

Wykroczenia przeciwko postanowieniom rozporządzenia niniejszego karane będą według postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 4.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy jednocześnie z ustawą z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22).

Taaffe r. w.

Conrad r. w.

Pino r. w.

84.

Rozporządzenie Ministra handlu z dnia 27 maja 1885, wydane w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, którem na zasadzie §fu 95 ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22) dozwala się używania młodocianych pomocników w pewnych rodzajach przemysłu do pracy nocnej.

Na zasadzie §fu 95go ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22) zmieniającej i uzupełniającej ustawę przemysłową, wydają się następujące postanowienia w przedmiocie pracy nocnej młodocianych pomocników w pewnych rodzajach przemysłu.

§. 1.

1. Przemysł wyrobu kos: Młodocianych pomocników płci męskiej, których zadaniem jest pomaganie robotnikom ogniowym, o ile praca ta odbywa się w fabrykach kos w godzinach nocnych lub w pierwszych godzinach porannych, można zatrudniać w tychże godzinach nocnych lub w pierwszych godzinach porannych pod warunkiem zmieniania ich w okresach pracy dziennej a nocnej.

2. Zakłady do rozmotywania jedwabiu: O ile w przędzalniach jedwabiu ze względu na stosunki klimatu, praca rozpoczyna się w czerwcu i lipcu przed 5 godziną z rana i kończy po 8 godzinie wieczór a za to w godzinach południowych wyznaczony jest odpowiedni dłuższy wypoczynek, wolno także młodocianych pomocników zatrudniać w godzinach pracy przypadających w okresie czasu nocnego, pod warunkiem nieprzekraczania najdłuższego okresu pracy ustawą na dobę wyznaczonego.

3. Przemysł gospodni i szynkarski: Młodocianych robotników płci męskiej, pełniących obowiązki kelnerów itp. wolno zatrudniać także od 8 godziny wieczór, najdłużej aż do 12 godziny w nocy.

§. 2.

Wykroczenia przeciwko postanowieniom niniejszego rozporządzenia karane będą według postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 3.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy jednocześnie z ustawą z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22).

Taaffe r. w.

Pino r. w.

85.

Rozporządzenie Ministra handlu z dnia 27 maja 1885, wydane w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, którem na zasadzie §fu 96 a) ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22) dozwala się pewnym rodzajom przemysłu przedłużać dzienny okres pracy o jedną godzinę a w przedsiębiorstwach przemysłowych, nieustanny ruch utrzymujących, reguluje się czas pracy celem ułatwienia perypodycznej zmiany robotników.

Na zasadzie §fu 96 a) ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22) zmieniającej i uzupełniającej ustawę przemysłową, wydają się następujące postanowienia:

§. 1.

Celem ułatwienia przejścia do nieprzekraczalnego 11godzinnego okresu pracy, pozwala się następującym rodzajom przemysłu, fabrycznie prowadzonym, w których ze względu na zachodzące stosunki produkcji, 11godzinny okres pracy okazywał się dotychczas nader niewystarczającym, przedłużyć ten dzienny okres pracy o jedną (12.) godzinę na rok jeden; te są:

1. zakłady rozmotywowania jedwabiu;
2. przędzalnie jedwabiu i odpadków (także czesalnie);
3. tkactwo jedwabne i fabrykacja wstążek;
4. przędzalnie wełniane;
5. przędzalnie bawełniane (także odpadki) i tkactwo bawełniane mechaniczne;
6. przędzalnie lnu;
7. przędzalnie konopne, fabrykacja towarów powroźniczych i szpagatu;
8. farbierstwo, blecharstwo, druczkarstwo i apretura;
9. młyny mączne.

§. 2.

Gdy ruch utrzymywany jest bez przerwy, natenczas pod warunkiem zachowywania przestanków przepisanych w §. 74 a) przerzeczonej ustawy a względnie w rozporządzeniu ministeryalnym, wydanem w przedmiocie tego postanowienia ustawowego, skróconych lub zmienionych dla pewnych kategorii robotników, pozwala się zaprowadzić okres pracy wynoszący 12 godzin dziennie z wliczeniem tych przestanków.

Tyczy się to mianowicie hut, tudzież fabrykacja nieustanną prowadzących wapielni, fabryk cementu i cegielni, fabryk papieru i półmiazgi, młynów w ustawicznym ruchu będących, fabryk cukru, browarów i fabryk słoju, gorzelni, fabryk octu (z wyjątkiem wyrobu octu winnego), fabryk likworów (z wyłączeniem fabrykacji na zimno), fabryk drożdży stałych, fabryk lodu sztucznego i fabrykacji wytworów chemicznych (o ile prowadzona jest nieustannie), a to we wszystkich tych gałęziach przemysłu tylko dla robotników, mających bezpośredni udział w ciągłym ruchu a względnie dla prac, łączących się z nim bezpośrednio.

§. 3.

Dla ułatwienia potrzebnej peryodycznie zmiany robotników a względnie przejścia od pracy dziennej do nocnej w przedsiębiorstwach przemysłowych fabrycznie prowadzonych, którym, wydanem jednocześnie rozporządzeniem ministeryalnym do §fu 75go przerzeczonej ustawy (pod §. 2, lit. A, Nr. 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 28), praca w niedzielę dla niemożności przerwania ruchu, została dozwolona, pozwala się, aby każdy okres pracy robotników raz na tydzień trwał 18 godzin, o ile ze względu na istniejące stosunki nie byłoby możliwe mienianie ich przy zmianie okresów tygodniowych przez zaprowadzenie raz na tydzień 12godzinnego rezerwowego okresu pracy albo przez wsunięcie dwóch sześciogodzinnych a względnie trzech ośmiogodzinnych przejściowych okresów pracy przy końcu tygodnia.

Natomiast zmiana robotników przez zaprowadzenie raz na tydzień 24godzinnego okresu pracy nie jest dozwolona.

§. 4.

Nakoniec ze względu na zaprowadzone często w hutach szklanych urządzenie czasu pracy i okresów pracy pozwala się, aby czas pracy szmelcarzy i szklarników, jakoteż ich pomocników wynosił najwięcej 84 godzin na tydzień (7 dni) albo średnio na dobę (24 godziny) 12 godzin.

§. 5.

Wykroczenia przeciwko postanowieniom rozporządzenia niniejszego karane będą według postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 6.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy jednocześnie z ustawą z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22).

Taaffe r. w.

Pino r. w.

86.

Rozporządzenie Ministra handlu z dnia 27 maja 1885, wydane w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, którem na zasadzie §fu 96 b) ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22) oznacza się rodzaje przedsiębiorstw przemysłowych fabrycznie prowadzonych, w których wolno używać do pracy nocnej pomocników młodocianych między skończonym 14 a skończonym 16 rokiem, jakoteż kobiet w ogólności.

Na zasadzie §fu 96 b) ustawy z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22) zmieniającej i uzupełniającej ustawę przemysłową, wydają się następujące postanowienia:

§. 1.

W następujących rodzajach przemysłu fabrycznie prowadzonych wolno używać do pracy nocnej pomocników młodocianych pomiędzy skończonym 14 a skończonym 16 rokiem a względnie kobiet:

1. W hutach żelaznych wolno używać także do pracy nocnej pomocników młodocianych płci męskiej między skończonym 14 a skończonym 16 rokiem, którzy w gałęziach fabrykacji odbywającej się z regularną zmianą robotników (wielkie piece, piece koksowe, walcownie) są zatrudniani przy formowaniu żelaza, smarowaniu, spuszczeniu opławków itp.

2. W hutach szklanych wolno używać także do pracy nocnej pomocników młodocianych płci męskiej pomiędzy skończonym 14 a skończonym 16 rokiem do otwierania i zamykania formy, w którą szkło bywa wpuszczane, tudzież do odnośnienia wydętego towaru do chłodnic i do tym podobnych lekkich robót pomocniczych.

3. Przy oczyszczaniu pierza pościelowego i apreturze wolno używać do nocnej pracy kobiet, które skończyły rok 16 życia.

4. Przy fabrykacji koronek machinowych wolno używać także w nocy kobiet, które skończyły 16 rok życia do osadzania cewek (bobins) w zaciągu (carrriage), rozumie się ze zmianą kolejną pracy dziennej i nocnej.

5. Przy fabrykacyi fezów wolno zatrudniać kobiety, które skończyły rok 16 życia, najpóźniej do godziny 10 wieczór, pod warunkiem, że nie będzie przekraczany dzienny okres pracy, jedenaście godzin wynoszący.

6. Przy fabrykacyi papieru i półmiazgi wolno zatrudniać w nocy pomocników młodocianych między skończonym 14 a skończonym 16 rokiem, jakoteż kobiety w ogólności, o ile mają zajęcie przy nieustającej fabrykacyi.

7. Przy fabrykacyi cukru (fabryki cukru surowego i rafinerie) wolno używać do pracy nocnej pomocników młodocianych między skończonym 14 a skończonym 16 rokiem, jakoteż kobiet, o ile mają zajęcie przy nieustającej fabrykacyi.

8. Przy fabrykacyi konserw wolno używać do pracy nocnej pomocników młodocianych między skończonym 14 a skończonym 16 rokiem i kobiet czasowo, o ile czynności, które załatwiają, nie dadzą się odłożyć, ponieważ materiały mogłyby się zepsuć.

§. 2.

W następujących gałęziach przemysłu tkackiego, gdy przemysł wykonywany jest fabrycznie, jako to w przędzalniach jedwabiu i odpadków jedwabiu, przędzalniach wełnianych i bawełnianych (także odpadków bawełny) i przędzalniach lnianych, przy kręceniu nici, apreturze towarów wełnianych i bawełnianych, pozwala się na przeciąg roku używać do pracy nocnej także i nadal młodocianych pomocników pomiędzy skończonym 14 a skończonym 16 rokiem, jakoteż kobiety, o ile praca nocna dwuokresowa w odnośnych fabrykach a względnie zatrudnianie wzmiankowanych kategorii robotników przy pewnych robotach w nocy byłoby jeszcze potrzebne w niektórych przypadkach.

§. 3.

W przypadkach, w których na zasadzie §fu 96 a), ustępu 4 i 5, przerzeczonej ustawy, okres pracy ma być na pewien czas przedłużony, względnie za zezwoleniem Władzy przemysłowej I instancyi lub Władzy administracyjnej krajowej, jeżeli te godziny dodatkowe wkracają w porę nocną, wolno pomocników młodocianych między skończonym 14 a skończonym 16 rokiem, jakoteż kobiety, które w owych przedsiębiorstwach przemysłowych mają stałe zajęcie, zatrudniać także w wzmiankowanych godzinach pracy, w porę nocną wkracających.

§. 4.

Wykroczenia przeciwko postanowieniom rozporządzenia niniejszego karane będą według postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 5.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy jednocześnie z ustawą z dnia 8 marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22).

Taaffe r. w.

Pino r. w.

Dunajewski r. w.